

СТАНОВИЩЕ

от проф. дсн Кирил Николов Геров

относно материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление **3.7. Администрация и управление (Публична администрация)**

Това становище е подготвено на основание на Заповед №РЗЗ – 4368/08.09.2017 Г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Запрян Козлуджов, с която съм определен за член на Научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление **3. 7. Администрация и управление (Публична администрация)**, обявен в Държавен вестник, брой 46/09.06.2017 г. и в интернет-страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ .

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

За участие в обявения конкурс е представил документи **един кандидат - доктор Веселина Тонева Жекова**, главен асистент в Катедра **Политически науки при Факултета по икономически и социални науки на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**.

Представеният от гл.ас. д-р Веселина Жекова комплект материали е в съответствие с изискванията на **Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“** и включва следните документи:

- Молба за допускане до участие в обявения в Държавен вестник, бр.46/09.06.2017 г. конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент** в професионално направление 3.7. Администрация и управление (Публична администрация).

- Професионална автобиография (CV).

- Диплома за висше образование, образователно-квалификационна степен **Магистър по Публична администрация, специализация Политика и стратегии в публичната администрация**.

- Диплома за образователна и научна степен **доктор** по научна специалност **Организация и управление извън сферата на материалното производство**.

- Списък на научните трудове.

- Справка съгласно чл.65 (3) от Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет за **спазване на изискванията за развитие на академичния състав** на Факултета по икономически и социални науки в професионалното направление по **администрация и управление**.

- Анотация на материалите за участие в конкурса съгласно изискванията на чл.65 от Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет.

- Декларация за оригиналност и достоверност.

- Препис-извлечение от Протокол № 96/26.09.2016 г. на заседание на Катедрения съвет на Катедра **Управление и количествени методи в икономиката**.

- Препис-извлечение от Протокол № 113/10.04.2017 г. на заседание на Факултетния съвет на Факултета по икономически и социални науки.

- Препис-извлечение от Протокол № 18/24.04.2017 г. на заседание на Академичния съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

- Копие от Държавен вестник, бр.46/09.06.2017 г.

- Удостоверение за трудов стаж на кандидата в конкурса.

- Справка за учебната работа на кандидата в конкурса.

- Научни трудове на кандидата в конкурса.

Д-р Веселина Жекова е придобила образователно-квалификационна степен бакалавър по специалност Публична администрация във Факултет Административни и политически науки на Варненския свободен университет „Черноризец храбър“ (1999); образователно-квалификационна степен магистър по специалност Публична администрация – специализация Политика и стратегии в публичната администрация във Факултета по икономически и социални науки на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“(2002). Завършва обучението си в докторска програма на Катедра Администрация и управление при факултета Международна икономика и администрация на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ с успешно защитен докторат на тема Граждански структури и местна власт – практики и проблеми във взаимодействието с придобита през 2013 г. образователна и научна степен доктор по професионално направление Администрация и управление (Организация и управление извън сферата на материалното производство).

***Обща характеристика на дейността на кандидата
Оценка на учебно-педагогическата дейност***

Гл.ас. д-р Веселина Жекова води самостоятелно лекции и упражнения по учебните дисциплини: **Държавно управление и администрация; Местна власт и местно самоуправление; Основи на публичната администрация; Гражданско общество и неправителствен сектор** в пет бакалавърски специалности – **Макроикономика; Стопанско управление; Мениджмънт на туристическия бизнес; Политология и Публична администрация.** За всяка от преподаваните учебни дисциплини е приложена **учебна програма.**

Тъй като не познавам преподавателската дейност на Веселина Жекова, която по предоставената справка обхваща един широк периметър от научни дисциплини, ще дам становище само относно подлежащата на рецензиране научна продукция.

Оценка на научната и научно-приложната дейност

Представените за конкурса материали от д-р Веселина Тонева Жекова са структурирани в 4 части. Първа част, касаещи дисертацията на д-р Жекова, които не подлежат на рецензиране и три части обхващаща три групи материали – статии и студии написани самостоятелно и в съавторство; изнесени научни доклади; монографии; учебници и учебни помагала и участие в 4 проекти.

Що се отнася до двата проекта – „Професионалната реализация на дипломантите и студентите от ПУ „Паисий Хилендарски“, под N1241 и „Разработване на софтуерна система от аналитични и симулативни модели за преподаване на икономически и управленски знания“, N1242, въпреки интересът ми особено към втория проект не съм в състояние да изразя някакво отношение поради това, че тези проекти само са споменати, но не са представени текстово.

Във видът, в който са представени публикациите в съавторство не става ясно, какво е написала д-р Жекова и какво – другите автори. Посочен е само броят на страниците, без да се посочат номерациите на тези страници, които са автори. Поради това становището ми се отнася само до авторските публикации, които са 11 броя.

Ще спра вниманието си на две от представените статии, в които са разработени актуални проблеми за нашето общество.

В статията „**Механизми за партньорство на местната власт със структурите на гражданското общество**“ е осъществен успешен комплексен анализ, насочен към разкриване на съществени системни връзки между гражданското общество и местната власт. Очертани са правните рамки за участие на гражданите, НПО-та и бизнесът в местното

самоуправление. Изложени са не само принципите на това участие, но и технологиите и механизмите за тяхното практическо прилагане. Основно внимание е отдадено на начините на информиране, инструментите за информиране, на консултиране и обединение /партньорство/, които след време довеждат до успехи в пет насоки и формиране на три ключови социални технологии.

Разгледаните в статията проблеми и очертаните от авторката насоки на тяхното решаване може да послужат като надеждна база за постигане на конкретни практически резултати по пътя на задълбочаване и обогатяване на формите на партньорство между структурите на гражданското общество и местната власт в различни региони и населени места в страната. Статията предлага солидно изложение на засегнатите от авторката проблеми.

Статията **„Корупцията – проблем на съвременната демокрация“** третира проблем, който стои с особена острота пред българското общество. Въпреки обобщаващото и малко подвеждащо заглавие акцента е поставен не върху глобалните отношения на корупцията и съвременната демокрация, а предимно на въпроса за българските измерения на тези взаимоотношения. Проследяването на дейността на органите, призвани да се борят с корупцията у нас, показва неефективността на техните действия. В статията са визирани част от причините за това корупцията да се самовъзпроизвежда при всяка промяна на политическото ръководство на страната. Не мога да не се съглася с констатацията на авторката, че „Политическите промени в България обикновено водят до масови промени и на административно ниво, което влияе отрицателно на борбата с корупцията“.

И в другите три самостоятелни научни публикации, макар и в съвсем ограничен обем, са потърсени решения на няколко важни за функционирането на държавната администрация проблеми, които едва ли е уместно да излагам в подробности.

Основно внимание трябва да бъде отделено на представеният учебник **„Държавно управление и държавна администрация“**.

В него материалът е изложен в три модула:

Модул първи - Публичната администрация – възникване, характеристики, обхват и съдържание, с четири теми.

Втори модул - Държавна власт – държавни органи – държавна администрация, с четири теми.

Модул трети - Граждански структури – държавно управление – държавна администрация: практики и проблеми във взаимодействието също с четири теми.

Като давам положителна оценка на учебника ще направя няколко уточнения и забележки.

Прави впечатление, че отделните теми в трите модула не са с равностойна тежест. Най-добре е поднесен материалът в тема 2 на първи

модул – Основни характеристики на публичната администрация, с. 19-28; тема 4 – Администрацията: функции, принципи на функциониране, типологии и длъжности, с.40-57.

Много добре е разработен Модул втори с включените в него теми: Основни компоненти на системата на държавната власт, с.58-66; Държавна власт. Система и критерии за образуване на държавните органи, с. 67-77; Централни органи на държавната власт и тяхната администрация, с. 78-99; Териториални (децентрализирани и деконцентрирани) органи и администрация на изпълнителната власт, с. 100-114; Модул трети тема втора „Същност, мисия и характерни особености на неправителствените организации с.129-139; тема трета „Основни практики на взаимодействие на граждански структури – власт /управление/, администрация с. 150-153.

Във всички теми са представени обстойно и правилно структурите и функциите на различните административни органи. **Тази информация е ценна не само за студентите, изучаващи публична администрация, но и за всеки културен гражданин, който има интерес да знае какво представлява и как функционира публичната администрация, за да се ориентира в институционалната джунгла.**

За съжаление в учебника има няколко теми, по чието изложение, според мен, авторката заслужава да поработи допълнително като отстрани някои явни неточности и неверни твърдения. Необходимо е да попълни една с нищо необоснована празнота, в която попадат произведения като „Философия на правото“ на Хегел и „Критика на хегеловата философия на правото“ на Маркс, в които по-изключително задълбочен начин е характеризирано гражданското общество и изведено понятието за него. Би трябвало да се направи и много по-сериозен анализ на веберовата теория за бюрокрацията и щабовете за управление на различните господства, от който ще стане по-ясен генезиса и развитието на администрацията като институция и социална прослойка.

Според мен, би било добре авторката да не се предоверява на твърденията на западни автори, които търсят наченките на гражданското общество в Античността, в която такова общество не би могло да съществува. Учебникът само би спечелил от коректното боравене с термини, понятия и дефиниции.

В учебника се очертава определено разностилие при някои теми, развити в отделните модули. Такива са темите „Модели на публичната администрация“, с. 28-39 и „Гражданско общество и граждански структури“ с.115-122. Начинът, по който са разработени тези теми подхожда повече на монографичен труд, но не и на предназначен за студенти учебник. В тези части има не малко твърдения, при формирането на които авторката се е предоверила безкритично на становищата на други автори.

Търсенето на зародишите на гражданското общество в антична Гърция и най-вече в ограничен кръг от съчиненията на Аристотел, според мен, не само не спомага, а замъглява голямата тема за възникване на гражданското общество, което в същинският си вид възниква с появата на историческата сцена с т. нар. трето съсловие – бъдещата буржоазия и борбата, която то повежда с представителите на феодалната държава и нейния административен апарат. Да се говори за граждани в Атина е исторически неточно. В речника на Аристотел, а също така и на други значими древногръцки философи, чиито съчинения са достигнали до нас, като напр. Платон, терминът гражданско общество не съществува, не съществува и понятието град в съвременният смисъл на думата. Полисът, макар разглеждан по-късно като град – държава, не притежава характеристиките на същински град, който възниква едва по време на Средновековието. Да си гражданин на атинския, коринтския или друг античен полис не означава да си техен гражданин в същинския смисъл на понятието. В тази връзка студентите би било полезно да се запознаят с Атинската полития на Аристотел, в която ясно са представени отделните етапи на формиране на административните структури на самоуправляващия се по модела на пряката демокрация робовладелски полис, в който понятия от рода на публичност имат различен смисъл от този, който те имат при възникването на националната държава.

Литературата, която е ползвана в тези две теми е предимно от европейски и американски автори и като такива е почти недостъпна за студентската аудитория. За сметка на това са изпуснати значими произведения на български език. Като се разглежда веберовият модел на бюрокрацията и се разискват проблеми на властта и типовете господство е недопустимо нито да се цитира, нито да се посочи в литературата едно от основните му произведения „Социология на господството“, в което най-обстойно са разисквани тези въпроси, а още повече то е преведено на български език. Да не говорим, че са пропуснати значими и емблематични монографии като „Анатомия на властта“ на Гълбрайт, „Властта“ на Димитър Иванов и др. достъпни за студентите статии, студии по разискваните проблеми.

Самооценка на приносите

Според мен авторовата самооценка на приносите е реалистична.

Бележки и препоръки

Явен, но лесно поправим при второто издание дефект на учебника е, че ползвана или препоръчителна литература не е представена след всяка от залегналите теми. Като добър образец в това отношение може да се посочи широко разпространеният учебник „Основи на мениджмънта“ на Иван Иванов.

Учебникът само би спечелил, ако в него фигурираше една въвеждаща част под формата на някакъв увод. Липсата на такава част е принудил авторката да направи внезапен и с нищо неоправдан скок от проблемите на администрацията на Европейския съюз към законите на Хамурапи и администрацията на древен Китай, Рим, в която по необясними причини са пропуснати историческите постижения в областта на администрацията на древногръцките полиси и най-вече на Атина, където са заложили основите на гръко – римската цивилизация, чиито наследници са европейските държави.

Позволявам си да направя тези препоръки, тъй като от представения текст личат добрите заложби и качества на д-р Жекова, както и безспорните постижения, които са гарант, че при второ издание учебникът може да стане много добър. И в сегашния си вид той е полезно четиво не само за студенти, а за по-широка аудитория.

Заключение

Документите и материалите, представени от гл.ас. д-р **Веселина Тонева Жекова** отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и на Правилника на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Кандидатът в конкурса е представил достатъчно научни трудове, публикувани след защитата на дисертационния си труд и придобиване на образователната и научна степен **доктор**.

Запознаването с представените в конкурса материали и научни трудове и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси ми дава необходимите основания за **положителна оценка** на представянето на кандидата в конкурса и за препоръчвам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по икономически и социални науки за **избор на д-р Веселина Тонева Жекова** на академичната длъжност **доцент** в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по професионално направление **3.7. Администрация и управление (Публична администрация)**.

17.10.2017 г.

Изготвил становището:

.....

Проф. д-р К. Геров